

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

- I. An censura Clericorum legibus Principum subjaceat. De Clericis agi, quà sunt Clerici, vel quà sunt cives. Clericorum conditio, quà Clerici sunt, à legibus Principum immunis, & à foro civili.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

pum descripta cum plebe, non autem cum Clero, & eodem discrimine eorum memoria in sacrificiis celebratam. Veruntamen quid volumus per multa discurrere? Inter sacras oblationes supra sanctam mensam, post Pontifices, & Sacerdotes, & Diaconos, omnemque sacrum ordinem, cum laicis Imperatores memorantur, dicente Diacone: Et eorum qui in fide dormierunt laicorum Constantini, Constantis, & ceterorum. Sic autem & virorum memoriam facit Imperatorum, post sacros omnes. Attamen tam serio monenti non cessit adulatio aulicorum. Nam hæc eo dicente, clamat Menas: Hæc dicens, scidisti Ecclesiam. Manavit hæc opinio, quamvis aliqua sui parte imminuta, in sequioris seculi Græculos: qui sacerdotij muneribus Imperatores adeo implicat, ut ipsum docendi officium, quod Episcopis tam severè vindicat Ambrosius, Principibus suis fœda & demissa humilitate communicent. Balsamonis hæc sunt verba: *Audiant hi tam ad amplitudinem Imperatoriam, quam Patriarchalem officia docendi pertinere, propter unctiois sacre vim atque potestatem. Hinc enim usu venit ut fideles Principes & Imperatores catechetico more cum Christiano populo colloquantur, aut suffutum faciant more Sacerdotum, & cum cera duplisci obfignent.* *Mox: Imperatorum auxilium ad illuminationem & stabilimentum sese tam animi quam corporis porrigit; amplitudine Patriarcharum ad animi duntaxat utilitatem restricta.* Vnde à Demetrio Chomateno Archiepiscopo Bulgariae Princeps dicitur esse Κοινὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἐπισημοειργῶν, quasi diceret Doctrinæ Principem. Meminisse debuerant Eulogij Presbyteri: qui cùm à Valentis Præfecto urgeretur ut cum Imperatore communicaret, faceret respondit apud Theodoretum: *Numquid cum imperio est etiam sacerdotij dignitatem consecutus? Qua de re graviter Facundus Hermianensis, Christi solius esse regnum cum sacerdotio simul habere: quoniam etsi quidam Reges in ejus venturi figuram sacerdotio functi sunt, tamen cùm manifesta lux veniret in mundum, umbras removens futurorum, nulli alteri dedit quod sibi singulare servavit; sed in diversos sua dona distribuens, sic quæ propria sunt sacerdotij, Regibus interdixit. Quocirca quemadmodum vir sapiens non profanum judicaret hoc velle videri quod solus est Christus?*

Theod. Balsamo in Medice Patriarch. si Basilio de si scriptis apud Theodoretum dicitur de laicis Imperatoribus, diaconus Theodoretus in libro de vita christiana, capitulo de sacerdotibus, dicitur de Imperatoribus, qui cum Clero colloquantur, aut suffutum faciant more Sacerdotum, & cum cera duplisci obfignent. Mox: Imperatorum auxilium ad illuminationem & stabilimentum sese tam animi quam corporis porrigit; amplitudine Patriarcharum ad animi duntaxat utilitatem restricta. Vnde à Demetrio Chomateno Archiepiscopo Bulgariae Princeps dicitur esse Κοινὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἐπισημοειργῶν, quasi diceret Doctrinæ Principem. Meminisse debuerant Eulogij Presbyteri: qui cùm à Valentis Præfecto urgeretur ut cum Imperatore communicaret, faceret respondit apud Theodoretum: Numquid cum imperio est etiam sacerdotij dignitatem consecutus? Qua de re graviter Facundus Hermianensis, Christi solius esse regnum cum sacerdotio simul habere: quoniam etsi quidam Reges in ejus venturi figuram sacerdotio functi sunt, tamen cùm manifesta lux veniret in mundum, umbras removens futurorum, nulli alteri dedit quod sibi singulare servavit; sed in diversos sua dona distribuens, sic quæ propria sunt sacerdotij, Regibus interdixit. Quocirca quemadmodum vir sapiens non profanum judicaret hoc velle videri quod solus est Christus?

Vide supra hoc libro cap. 4. §. 1.

Christianos trahi non posse docuissimus capite superiori. Gelasius in iis quæ sacramentorum perceptionem & mysteriorum erogationem respiciunt, Principes religionis ordine à Sacerdotum judicio pendere docuit. Et Gregorius II. in Leonem investus est, quod imagines, quæ ad ceremoniarum censum referri possunt, ab Ecclesiis Edicto suo proscripsisset. Quare vereor ne Iustinianum damnare cogamur, quod de sacre Liturgiæ ritibus constitutionem ediderit, quæ mystica verba consecrationis Eucharistiæ, elata voce, non autem demissa, ut solenne erat, proferri jubet, ut qui locum tenet idiotæ, Amen succinere possit. Præterquam quod enim de ritu sacrificiorum decernere tentat, quæ pars Displinxæ solis Sacerdotibus competit, antiquos Ecclesiæ mores sollicitat; qui, ut reverentia mysteriis conciliaretur, preces mysticas demissa voce proferri induxerant, ut testatur Basilius in Oriente, & licet aliquot seculis posterior, Alcuinus in Occidente.

Gelasius ep. ad Anulat.
Gregor. II. in ad Leon.
Nov. 117. ad Gregor. II. in ad Leon.
Basilius de Synodo Constantiensi, cap. 17. de iis quæ sunt in sacris Liturgiis, dicitur de iis quæ ad ceremoniarum censum referri possunt, ab Ecclesiis Edicto suo proscripsisset.

CAPVT VII.

Synopsis.

- I. An censura Clericorum legibus Principum subjaceat. De Clericis agi, quæ sunt Clerici, vel quæ sunt cives, Clericorum conditio, quæ Clerici sunt, à legibus Principum immunitis, & à foro civili.
- II. Probatur è dicto Constantini, & ex causa Cæcilianiani cum Donatistis.
- III. Ex Athanasio, Liberio, & Oso.
- IV. Ex Valentiniani rescripto ab Ambrosio relato, quod explicatur. Iudicium in causa ecclesiastici ordinis. Decreta edita de sacris ordinibus. Honorij rescriptum in causa Chrysostrami, de canonicis questionibus intelligendum, quæ ibi religionis causæ dicuntur.
- V. Idem probatur è Basilio Imperatore in Octava Synodo; cujus locus explicatur.
- VI. Canonicis questionibus interesse non debent laici, è Synodo Chalcedonensi, & Iustiniano.
- VII. Marcianus à Concilio Chalcedonensi editi tres canones de clericorum & monachorum disciplina postulat.
- VIII. Canones de ecclesiasticis ordinibus eduntur. De Clericis, quæ cives sunt, & de Bonis ecclesiasticis, alibi dicitur.

I. AN Censura Clericorum legibus & judiciis Principum subjaceat, non potest sine offensionis periculo tractari. Aequo tamen animo laturos esse Principes existimo, si aliquo dato & retento, de lite ista implicatissima transigatur. Proferamus quæ sit veterum sententia, & negotium confectum erit absque ulla partium injuria. Duas

Duas species constituisse mihi videntur antiqui scriptores. Aut enim de Titio movetur quaestio, sub ea ratione qua Clericus est, aut sub ea qua inter cives recensetur. Si de Clericorum gradibus, ordinibus, muneribus, & conditionibus, quae ordinandos decent, & de vitio ordinationum agatur, aut de judiciis quae ob violatos canones instituuntur, quae criminis ecclesiastici nomine comprehendi solent; eo casu, cum ipsum Clericorum ministerium jure divino sit institutum, quae necessaria sunt ad illud explicandum aut vindicandum ei potestati commissae censentur quae jus imponendarum manuum à Christo Domino nostro accepit. Criminis ecclesiastici meminere canon primus Concilij Constantinopolitani Oecumenici sub Theodosio, & Iustiniani Constitutiones. Res quae crimini ecclesiastico materiam praebent, canone perstringi debent, non autem lege publica; nisi in subsidium: quemadmodum nec judicium publicum de iis exerceri debet, sed tantum ecclesiasticum. Quare cum à foro ad jus ferendae legis argumentum trahi soleat; ad probandam speciem quam tracto, nempe legibus Regum non subjici eas disceptationes, adducam aliquot testimonia veterum, quae Cleri censuram ante leges Theodosij à magistratuum tribunalibus in crimine ecclesiastico submovent.

II. Huc refertur debent quae de Constantino tradit Rufinus, qui judicium adversus Episcopos se mutuis contentionibus proscindentes in Concilio Nicæno suscipere recusavit: *Deus vos constituit sacerdotes, & nobis à Deo dati estis iudices; & conveniens non est ut homo iudices deos, sed ille solum de quo scriptum est: Deus stetit in synagoga deorum, in medio autem deos dijudicat.* Donatistarum funesta dissidia originem traxere à Cæciliani ordinatione, quam vitio factam contendebant principes factionis. Vitium autem in eo positum, quod Cæciliano manus imposita esset à traditoribus librorum sacrorum, eorum communione infectum Cæcilianum, atque ideo Ecclesia pellendum. Hoc erat purum putum crimen ecclesiasticum; in quo de communione repellenda, vel suscipienda, de traditionibus scripturarum, de vitio ordinationis, quarebatur. Ea de causa interpellatus Constantinus iudices dedit ecclesiasticos cum Melchiade Papa Gallicano Italosque Episcopos. Sed cum Donatistae, sententia iudicum victi, quererentur apud Imperatorem, ille primò quidem cognitionem repulit. *Neque enim, ut inquit Augustinus, ausus est Christianus Imperator sic eorum tumultuosas & fallaces que-*

relas suscipere, ut de iudicio Episcoporum, qui Romae sedebant, ipse iudicaret. Tandem importunis Donatistarum clamoribus vexatus, de appellatione cognovit; sed, ut observavit Augustinus, *eis ipse cessit, ut de illa causa post Episcopos iudicaret, à sanctis antistitibus postea veniam petiturus; dum tamen illi quod ulterius dicerent, non haberent.*

III. Quid dicam de Athanasio, in quo illustria extant in utramque partem exempla? Cædis accusatur apud Constantinum Principem. Ille statim Dalmatio Censori iudicium delegavit; sed calumniâ comperatâ, Dalmatium à causae cognitione desistere iussit, ut testatur Athanasius. Arriani Episcopi pari odio in fidem Nicænam & in Athanasium ejus vindicem inflammati, poculum mysticum contractum, altare eversum ab Athanasio læsæ religionis reo, queruntur apud Principem; & Concilium Tyrium impetrant, ut de crimine ecclesiastico, & simul de ceteris, cognitio suscipiatur. Aderat Dionysius Comes satellitio militum cinctus, ut idem animadversor esset & custos observandæ æquabilitatis & ordinis. Inde arripuit occasionem Athanasius hoc Concilium infectandi, ex eo capite scilicet, quod universæ Ecclesiae erat notissimum in iudicia ecclesiastica nihil Imperatori licere. *si istud iudicium Episcoporum, inquit, quid commune cum eo habet Imperator?* Sed cum post aliquot annos à Concilio Antiocheno decreta fuisset executio sententiæ latæ in Concilio Tyrio adversus Athanasium; ille quidem Romam, tanquam ad tutissimum communionis suae portum, confugit; deinde à Sardicensi Concilio, cum Iulij decretum de suscipiendo in communionem Athanasio probatum fuisset, suam Ecclesiam recepit. At verò cum post obitum Constantis fratris, id unum Constantius Imperator ab Arrianis sollicitatus urgeret; ut Liberius Romanus Episcopus, Osius Cordubensis, & ceteri Occidentis Episcopi damnationi Athanasij in Concilio Tyrio jam à sedecim annis reddita, & novæ in Concilio Orientali post eadem Magnentij decreta subscriberent; viri illi gravissimi, disciplinae ecclesiasticae tunc assertores, quamvis postea desertores, excanduerunt ad impium conatum Principis, illa exceptione se tuentes, quod à iudiciis ecclesiasticis abstinere debeat Imperator. Extat apud Theodoretum dialogus Constantij cum Liberio Mediolani habitus, qui ab ecclesiastici ordinis formula recedendi nullum esse locum constantissimè urget, quemadmodum Osius seriò eundem Principem monet ne se ecclesiasticis rebus im-

Actian. Apol. 21

Theodor. l. 1. c. 16.

Offij epistola apud Actian.

K

Rufin. lib. 1. c. 11.